

Bepaling van het taalbegrip bij kinderen tot en met 25 maanden

Liesbeth Schlichting
Rijksuniversiteit Groningen

Taalstoornissen

- ☀ Primair: specifieke taalontwikkelingsstoornissen (SLI)
- ☀ Secundair: niet-specifiek met een aanwijsbare oorzaak:
 - a. Gehoorproblemen
 - b. Ontwikkelingsachterstand
 - c. Overige stoornissen

Taaldomeinen

	<i>Begrip/receptie</i>	<i>Productie</i>
Fonologie	Klankwaarneming	Articulatie
Woordenschat	Woordbegrip	Woordgebruik
Syntax en morfologie	Begrip van zinnen en vormen	Productie van zinnen en vormen
Tekst	Teksten begrijpen	Teksten produceren
Pragmatiek	Vele verschillende aspecten	

Taaldomeinen en Taalstoornissen

- ✦ *Receptief-expressieve stoornissen*, zowel primair als secundair
 - ✦ *Expressieve stoornissen*, primair
- Alle kinderen met een taalstoornis hebben een achterstand in de expressieve stoornissen.
 - Prevalenties variëren met criteria (zie Nelson e.a.2006: language delay: 2.3% –19%)

Taalbegrip meten bij jonge kinderen

- ✦ Taalbegrip bevragen bij ouders
- ✦ Directe observatie
- ✦ Gerichte vragen stellen aan de ouders over taal van kind
- ✦ Testitems afnemen
- ✦ Observatie-oudervragenlijsten in laten vullen

Huidige methodes taalbegripsonderzoek jonge kinderen

Op het consultatiebureau:

- 1. Van Wiechenonderzoek (Laurent de Angelo e.a. 1983/2005)
- 2. VTO 2-jarigen (De Ridder e. a. 2006)
- 3. Minimum spreeknormen/Groninger Diagnostische Normen/SNEL (Goorhuis-Brouwer 2000; Luinge 2006)

Consultatiebureau: Van Wiechenonderzoek

✦ Standaardonderzoek totale ontwikkeling op de consultatiebureaus:

Item 34: Brabbelt bij zijn spel (melodieuze niet monotone geluidjes) (M): 12 maanden

Item 35: Reageert op mondeling verzoek (M): 12 maanden

Item 38: begrijpt enkele dagelijks gebruikte zinnen (M): 15 maanden

Item 40: begrijpt spelopdrachtjes (M): 18 maanden

Consultatiebureau: Van Wiechenonderzoek

Item 42: Taalbegrip: wijst 6 lichaamsdelen aan bij pop: p-
90 bij 24 maanden:

- oogjes
- mond
- buik
- voet
- haar
- hand

Van Wiechenonderzoek: COTAN

- Uitgangspunten bij testconstructie: goed
- Kwaliteit van het testmateriaal: voldoende
- Kwaliteit van de handleiding: voldoende
- Normen: onvoldoende
- Betrouwbaarheid: onvoldoende
- Begripsvaliditeit: onvoldoende
- Criteriumvaliditeit: onvoldoende

Consultatiebureau: Taalbegripitem VTO Taal 2-jarigen

☛ wijst 5 lichaamsdelen aan bij pop: + bij 24 maanden

1. oogjes

2. mond

3. *buik (telt niet mee),*

4. voet

5. haar

6. hand

Consultatiebureau: Taalbegripsitem SNEL (voorheen Minimumspreeknormen)

- ☀️ 1. Begrijpt uw kind opdrachtjes van 2 woorden?
(vb. jas aan, schoenen vast) Indien positief: + tot 18 maanden.
- ☀️ 2. Kan uw kind 1 of meer lichaamsdelen aanwijzen
(vb. waar zit je neus?) Tot nu toe alles positief: + tot 18 maanden.
- ☀️ 4. Begrijpt uw kind zinnestjes van 3 woorden?
(vb. in de tuin, op de stoel) Tot nu toe alles positief: + tot 25 maanden

Klinisch onderzoek

- Reynell Test voor Taalbegrip (Van Eldik et al. 1995) leeftijd: 1;3 tot en met 6;3
- Observatie-oudervragenlijst: Lexilijst Begrip (Schlichting en Lutje Spelberg 2007) leeftijd: 15 maanden tot en met 25 maanden

Reynell Test voor Taalbegrip

- ✦ Gebaseerd op de Engelse Reynell Test
- ✦ Bestaat uit opdrachtjes die de kinderen moeten uitvoeren: zeer kindvriendelijk
- ✦ Normeringsonderzoek bij 1049 kinderen in 1993
- ✦ Afname door logopedist of pedagoog/psycholoog

Observatie-oudervragenlijsten

- ✦ Lijsten met woorden en zinnestelsels
- ✦ Schriftelijk aangeboden
- ✦ Thuis door ouders aangekruist
- ✦ Voor jonge kinderen: tot uiterlijk 30 maanden
- ✦ Internationaal toegepast

• Oudervragenlijsten: taalbegrip + taalproductie op één lijst

Lijsten in minstens 38 talen, onder meer het Vlaams: N-CDI (Zink en Lejaegere 2002)

Taalbegrip én taalproductie

Gebruikt voor researchdoeleinden

Verkorte vorm voor klinische doeleinden

Nederlandse oudervragenlijsten

- ✦ Taalproductie: Lexilijst Nederlands: 15-27 maanden (Schlichting & Iutje Spelberg 2002)
- ✦ Taalbegrip: Lexilijst Begrip 15-25 maanden (Schlichting & Iutje Spelberg 2007)
- ✦ Taalproductie: Lexiconlijsten Marokkaans-Arabisch, Tarifit-Berbers, Turks ca 20-30 maanden (Schlichting 2006)

Waarom (aparte) lijst taalbegrip?

- Bij twijfel aan het gehoor is het van belang het taalbegrip te toetsen.
- Begrip samen met productie op één lijst toetsen is niet betrouwbaar gebleken

Lexilijst Begrip

- Doelgroep: kinderen van 15-25 maanden
- Lijst met 225 woorden en zinnnetjes uit het taalaanbod aan jonge kinderen
- Ouders kruisen de items aan die hun kind begrijpt

Lexilijst Begrip: normering

- ✦ Normeringsonderzoek bij ruim 600 kinderen.
- ✦ Random geselecteerd door gemeenten in geheel Nederland
- ✦ Standaardscores per maand (15-25 mnd)

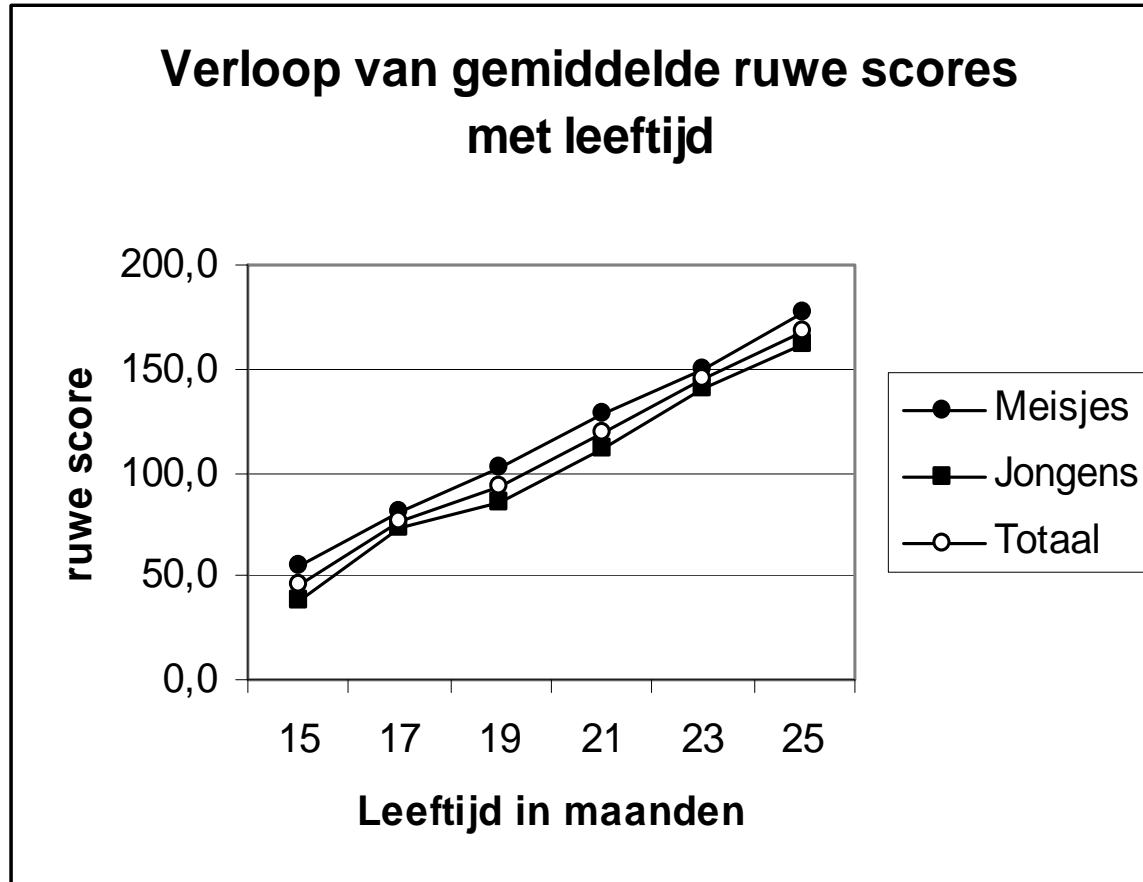
Lexilijst Begrip: Lichaamsdelen

☀ Begrijpt uw kind:	bij 21 maanden
Waar is je mond?	94%
Waar zijn je voeten?	97%
Waar zijn je handen?	90%
Waar zijn je haartjes?	96%
Waar zijn je tanden?	88%
Waar is je arm?	71%

Lexilijst Begrip: Buiten

☛ Begrijpt uw kind:	bij 21 maanden
- vrachtauto	78%
- tuin	60%
- bus	63%
- emmer	66%
- zandbak	66%
- maan	43%
- plas	49%

Ruwe scores Leeftijdsgroepen

Normeringsgegevens

- ✦ Correlatie met leeftijd: .75
- ✦ Betrouwbaarheid Lexilijst Begrip
Cronbach: .86
- ✦ Betrouwbaarheid Split-half: .95

Geslacht en SES

- ✦ Er zijn significante maar niet substantiële verschillen tussen jongens en meisjes
- ✦ Het effect van opleiding moeder begint zich af te tekenen in een aantal leeftijdsgroepen.

Test-hertest

- ✦ Hertest van de Lexilijst Begrip $n=36$
 - Leeftijd bij eerste meting gem. 16.9 mnd:
 - gemiddeld aantal aangekruiste items: 83
 - Leeftijd bij tweede meting gem. 21.8
 - Gemiddeld aantal aangekruiste items: 132
 - Correlatie test-hertest .84

Validiteitsonderzoek 1

- ✦ Bij 33 kinderen: Afname Lexilijst Begrip
 - Afname van 23 items van ontwikkelingsschaal (BSID-II-NL)

Correlaties

- BSID-items in testvorm, met zelfde woorden op de Lexilijst Begrip: .75
- De betreffende 23 items met overige items Lexilijst Begrip: .91

Validiteitsonderzoek 2

- ✦ Tegelijk met de Lexilijst Begrip werden bij een groep de Reynell Test voor Taalbegrip en de Schlichting Test voor Taalproductie afgenomen n=84

Correlaties:

- met Reynell Test voor Taalbegrip: .52
- met Schlichting Test voor Zinsontwikkeling: .22
- met Schlichting Test voor Woordontwikkeling: .52
- met combinatie van testen (TaalQ): .51

Predictieve validiteit

- ✦ 14/15 maanden na afname Lexilijst
Begrip afname drie taaltesten n=84
- ✦ Correlatie met TaalQ (combinatie van drie taaltests)
 - Kinderen van 15-25 maanden: .52
 - Kinderen van 15 - 20 maanden: .37
 - Kinderen van 21 – 25 maanden: .70

Lexilijst Begrip in de praktijk

- Geschikt voor kliniek én consultatiebureau
- Benodigde tijd voor vaststellen standaardscore, ongeveer 2 minuten
- Standaardscore te berekenen door logopedist of (audiologie)assistent
- De lijst kan meegestuurd worden met de uitnodiging voor het consult en wordt thuis ingevuld.
- Kan herhaald worden na drie maanden

Conclusie

- ✦ De Lexilijst Begrip is een betrouwbaar, valide en praktisch instrument om het taalbegrip bij jonge kinderen tot 25 maanden (of iets ouder) te meten.

L.Schlichting@inter.nl.net